

Όπως δεν χρειάζεται να διαβάσεις παραπάνω από μισή σελίδα για να καταλάβεις ότι πρόκειται για λογοτεχνία, δεν χρειάζεται να διαβάσεις παραπάνω από μία για να καταλάβεις ότι δεν πρόκειται. Το μοναδικό πεζογραφικό έργο από την παραγωγή των ελληνικών τίτλων της τελευταίας, τουλάχιστον, οκταετίας, που διάβασα ολόκληρο, ή καλύτερα, οφείλω να πω ότι δεν γινόταν να μην ολοκληρώσω την ανάγνωση του, είναι «Η αυλακιά του Ρεμπώ» του Φώτη Τερζάκη που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πανοπτικών.

Πρόκειται έργο που σε υποβάλλει σε πραγματική ανάγνωση. Η αισθητική και οι ιδέες που αναπτύσσονται στο βιβλίο μπορεί να μην γοητεύσουν τους πάντες. Ομολογώ πως κι εγώ βρέθηκα σε κάποια, λίγα, σημεία του κειμένου, αντιμέτωπος με μία υπερβολική προανάκρουση, μια έντονη υποδήλωση αισθητικής και διανοητικής εξορίας η οποία δεν τεκμηριώνεται παρά τις τόσες ωραιότητες της γραφής και της όλης σύνθεσης του βιβλίου.

Ορθώνεται όμως ένα δεδομένο ανάστημα: ο Τερζάκης γράφει σαν συγγραφέας διότι πολύ απλά είναι συγγραφέας. «Η αυλακιά του Ρεμπώ» είναι έργο, είναι αναπόφευκτο κάλεσμα, ανεξάρτητα από τις οπτικές και τα πρίσματα κρίσεως που θα πέσουν πάνω στο τραπέζι της καλοπροαίρετης αξιολόγησης.

Στην πραγματικότητα το βιβλίο του Φώτη Τερζάκη απορρίπτει κάθε αξιολόγηση. Εάν πράγματι μας ενδιαφέρει η λογοτεχνία – και όχι αυτά που έχει ο καθένας να πει, να μοιραστεί, να διατρανώσει, με τη συνήθη «δραματοποιημένη» απεικόνιση μιας παρουσίας η οποία δεν διαθέτει το παραμικρό έρεισμα, ή, την εξίσου συνήθη και ίσως ευρύτερης αποδοχής, συγγραφική πιθανολογία ενός «κατατρεγμένου» που απ’ τα συναισθηματικά ξυράφια πέφτει απευθείας στο βαρέλι με το βάμμα ιωδίου.

Η χώρα λοιπόν (η Ελλάδα) απέκτησε ένα αληθινό πεζογραφικό έργο (τέχνης) και οι συνδαιτυμόνες αυτή τη νύχτα σηκώνουν τα ποτήρια τους στην υγεία του συγγραφέα. Το πλήρωμα του караβιού, καθώς τραντάζεται στα σκαμπανεβάσματα της ανοιχτής θάλασσας μετά από κάθε γδούπο της καρίνας στα μαύρα κύματα, καθοδηγείται από ένα φωτεινό στίγμα. Το αμυδρό φως ενός λιμανιού, που σαν φτάσεις δεν θα σε υποδεχτούν τα λιμεναρχεία ούτε οι σαπισμένες ψαροκασέλες· θα σε υποδεχθούν ζωντανά πράγματα.

Νεότεροι και γεροντότεροι μπορούν να ασκούν τη βαρετή τους ευφράδεια στις τηλεοπτικές οθόνες, στις λογοτεχνικές παρουσιάσεις, στις αμέτρητες ιστοσελίδες που λειτουργούν έχοντας σαν αντικείμενο τη συγγραφή και τα βιβλία.

Σαν να μην έφταναν οι οδηγοί μαζικής ευτυχίας, η κοινωνία μας σπαράζεται και από τα ιδεολογικοποιημένα απόβλητα των κοινωνικά «ευαίσθητων» συγγραφέων που αποσκοπούν στο γενικό καλό. Ο άνθρωπος όμως που δεν είναι τουλάχιστον ίσος, αλλά και τίμιος, με το συγγραφικό έργο, δεν είναι σε θέση να προτείνει τίποτε που να αφορά το συλλογικό καλό. Πόσο μάλλον να αφορά την τέχνη της λογοτεχνίας εκ των έσω.

Τόση ώρα μιλάω για την «Αυλακιά του Ρεμπώ» μιλώντας εξίσου για το βιβλίο, όσο και για το περιβάλλον, την τελετουργική αυτή δυστυχία μέσα στην οποία ξεφύτρωσε αυτό το έργο, απολαμβάνοντας ετούτη τη διάκριση. Όντας δηλαδή οδηγημένος από τις σφαίρες των δυνάμεων που ξαναγράφουν τα εμπνευσμένα μολύβια, των δυνάμεων εκείνων που ανακυκλώνουν, μόνο φαινομενικά αδιάφορες, αυτόν τον δυσπόστατο κόσμο. Το μεγάλο κενό, η αδιανόητη αποτυχία που σχηματίζεται από τον πόθο της σιγουριάς μέσα στα γινομένα όταν αυτά συντρίβονται σαν τυπικοί

λογάριθμοι κάποιας αναμονής ή κάποιας πρόσκαιρης ιδεολογίας. Μήπως ένας επίπονος στόμφος; Ή η ρητορική του μπάζει νερά; Μόνο σαν αναφέρεσαι στο κάρπισμα ετούτης της χώρας μπορείς να μιλάς έτσι. Οφείλεις να ανοίγεις τις πόρτες στην καζάρμα.

Το πραγματικό έργο είναι αυτό που υπογράφει τον εαυτό του, ο συγγραφέας συνυπογράφει με τη σκιά του. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω εάν ο συγγραφέας αυτού του βιβλίου ταυτίζεται με το περιεχόμενό του. Αυτό εξάλλου αποτελεί θέμα μιας άλλης, ακόμη πιο ριψοκίνδυνης κουβέντας, για μια ακόμη πιο ρηξικέλευθη λογοτεχνία. Δεν ξέρω αν θα χρειαστεί να περιμένω άλλα οκτώ ή δεκαοκτώ χρόνια. Εκείνο όμως για το οποίο είμαι σίγουρος είναι ότι ο Φώτης Τερζάκης με το βιβλίο του «Η αυλακιά του Ρεμπώ» όχι μόνο ξανακέρδισε ένα μέρος της χαμένης τιμής της νεότερης ελληνικής πεζογραφίας, μα, της ανέθεσε επιπλέον αιτίες.

Γιάννης Λειβαδάς

Παρίσι, 2/11/2012

<http://livadaspoetry.blogspot.fr>